

Silvia Marin Barutcieff

Bez granica: ikonoklazam i ikonofilija u suvremenoj Rumunjskoj

Moderna ikonografija sv. Kristofora

Za srednjovjekovne katolike sv. Kristofor je bio jedan od najpopularnijih i najprizivanijih svetaca. Svojim gigantskim stasom i statusom 'Kristonoše' smatran je jednim od najučinkovitijih zaštitinika protiv smrti. Usprkos popularnosti koja ga je pratila između 1350. i 1530., njegovi prikazi zasnovani na hagiografskim tekstovima, često su bili zabranjivani u svetištima. Dva vala ikonoklazma - 726.–787. i 820.–843. - nisu poštedjela prikaze sv. Kristofora na Istoku, ponajprije one zoomorfne. U Rimokatoličkoj kršćanskoj tradiciji su, također, poslije 1520-te, njegovi vizualni prikazi stradali u kampanjama Lutherove i Zwinglijeve reformacije. Njegov je prikaz pronašao utočište u pravoslavnom Istoku, pa je impresivna ponovna pojava njegova lika u rumunjskim kneževinama poslije 1500-te. Iako je postojanje prikaza sv. Kristofora zabilježeno u moldavskoj pravoslavnoj ikonografiji u ranom 16. stoljeću, njegov se lik učestalo pojavljuje tek u drugoj polovici 17. stoljeća i to ne u istoj regiji, već diljem Vlaške i Transilvanije. Nakon 1880.-1900. prikaz sv. Kristofora bio je izbačen iz ikonografskog programa rumunjskih crkava, te je bio zamijenjen drugim svecima. Povrh toga, tijekom zadnja tri desetljeća, na prijelazu u 21. stoljeće, u nekoliko su slučajeva ranije ikone uništene i zamijenjene antropomorfnim prikazima. Ipak, u rijetkim recentnim slučajevima zamijećena je spremnost umjetnika i zajednice za ponovno uvođenje zoomorfne inačice u ikonografski program. Ovaj rad donosi rezultate istraživanja suvremenog rumunjskog konteksta u kojem zoomorfni ikonografski prikazi sv. Kristofora bivaju oštećeni, ali i ikonofilske stavove prema ovoj temi u zidnom slikarstvu. Na temelju vlastitkog arhiva fresko slikarija, koji je nastao u 15

godina istraživanja na terenu na već spomenutim područjima, autorica analizira vizualne preobražaje te simboličku, teološku i kulturološku pozadinu odluka svećenika ili zajednice u odnosu prema prikazima sv. Kristofora, na temelju usmenih svjedočanstava koja prate različite promjene na spomenicima.

Prijevod s engleskoga: Sara Pehnc